

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 46/05-43

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa na neverejnom zasadnutí 29. júna 2005 prerokoval prijatú sťažnosť U. p., a. s., so sídlom B., zastúpenej advokátom JUDr. R. H., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Obdo V 58/2003 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosti U. p., a. s. , n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) č. k. I. ÚS 46/05-17 zo 17. marca 2005 bola prijatá na ďalšie konanie sťažnosť U. p., a. s., so sídlom B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. R. H., B., vo veci

namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom na Najvyššom súde Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. Obdo V 58/2003.

Podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prerokoval ústavný súd túto vec na neverejnom zasadnutí, keďže tak sťažovateľ v podaní z 9. júna 2005, ako aj najvyšší súd vo vyjadrení z 5. mája 2005 vyslovili súhlas s tým, aby sa upustilo od ústneho pojednávania. Ústavný súd preto pri svojom rozhodovaní vychádzal z obsahu sťažnosti, z písomných vyjadrení účastníkov, obsahu spisov najvyššieho súdu a listinných dôkazov nachádzajúcich sa v jeho spisoch.

Z podanej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je univerzálnou právnu nástupkyňou po zaniknutej firme R+V P., a. s. Táto bola ako žalovaná účastníčkou konania pred všeobecnými súdmi na základe žaloby žalobcu G. T., s. r. o., o 661 535 Sk s prísl. Rozsudkom dovolacieho senátu najvyššieho súdu č. k. Obdo V 58/2003-108 z 29. novembra 2004 bol v neprospech právneho predchodcu sťažovateľky zrušený odvolací rozsudok najvyššieho súdu č. k. 6 Obo 127/02-80 z 12. februára 2003. Dovolací rozsudok najvyššieho súdu prevzala sťažovateľka ako právna nástupkyňa 28. januára 2005. Hoci sa v rozsudku dovolacieho súdu uvádza, že sa žalovaný k dovolaniu nevyjadril, nie je tomu tak, pretože žalovaný ako právny predchodca sťažovateľky sa k dovolaniu vyjadril ešte 12. septembra 2003 na základe výzvy Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) ako súdu prvého stupňa. Tým, že najvyšší súd k podanému vyjadreniu žalovaného neprihliadol s nepravdivým tvrdením, že vyjadrenie nebolo vôbec podané, bolo právnemu predchodcovi sťažovateľky odopreté právo na súdnu ochranu, a teda aj právo na spravodlivé súdne konanie. Dovolací súd neprihliadol na tvrdenia právneho predchodcu sťažovateľky a vo svojom rozsudku ich nezohľadnil. Preto dovolací rozsudok je aj nedostatočne odôvodnený, lebo pri pertraktovaní rozhodujúcich otázok neprihliada vôbec na argumentáciu právneho predchodcu sťažovateľky.

Z právneho hľadiska porušenie označených základných práv vidí sťažovateľka z troch pohľadov. Jednak bolo porušené právo na kontradiktórne súdne konanie, ďalej súd nesplnil svoju povinnosť účinne sa zaoberať takými námietkami a argumentmi účastníkov konania, ktoré majú význam pre rozhodnutie, a napokon došlo aj k porušeniu práva na konanie pred nestranným súdom.

Sťažovateľka žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie vyššie uvedených základných práv postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. Obdo V 58/2003, ako aj rozsudkom najvyššieho súdu č. k. Obdo V 58/2003-108 z 29. novembra 2004. Ďalej požaduje zrušenie tohto rozsudku a vrátenie veci na ďalšie konanie, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia advokátom.

Z vyjadrenia predsedu najvyššieho súdu z 5. mája 2005, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 9. mája 2005, vyplýva, že sťažovateľka nebola poškodená na označených základných právach. Navrhuje preto sťažnosť zamietnuť.

Podľa názoru predsedu najvyššieho súdu je nepochybné, že sťažovateľka, ktorá v konaní pred všeobecnými súdmi bola v postavení žalovanej, vyjadrenie k dovolaniu podala, a to jednak priamo najvyššiemu súdu, ale aj krajskému súdu, ktorý ho najvyššiemu súdu poslal. Je to zrejmé z obsahu spisu, kde je vyjadrenie založené ako č. l. 94 a č. l. 101. Dovolací súd rovnopis vyjadrenia aj doručil druhej procesnej strane. Konštatovanie dovolacieho súdu v rozsudku, že sťažovateľka sa k dovolaniu nevyjadrila, je nesprávne a nezodpovedá skutočnosti. V tomto smere odôvodnenie rozsudku dovolacieho súdu nezodpovedá celkom ustanoveniu § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Z ostatného obsahu rozsudku je však zrejmé, že ide len o chybu (omyl) súdu pri vypracovaní písomného vyhotovenia rozsudku spôsobenú pravdepodobne tým, že vo vyjadrení sťažovateľky k dovolaniu sú uvedené v podstate rovnaké argumenty ako v jej odvolaní proti rozsudku krajského súdu. V odôvodnení rozsudkov sa takáto procesná situácia často vyjadruje stručnou formuláciou, že účastník „žiadal dovolanie zamietnuť z rovnakých dôvodov ako uviedol v odvolaní“. Uvedenou chybou však sťažovateľka nebola poškodená na procesných

právach a chyba nemala vplyv na spravodlivosť procesu. Sťažovateľka mala právo vyjadriť sa k dovolaniu a toto právo aj využila. Jej vyjadrenie sa dostalo k dovolaciemu súdu a dovolací súd rozhodoval so znalosťou jeho obsahu. Je to zrejmé aj z rozsudku, ktorý v dôvodoch reaguje na všetky podstatné argumenty uvádzané sťažovateľkou vo vyjadrení k dovolaniu. V podstate ide o rovnaké argumenty, ktorými sa sťažovateľka bránila v priebehu celého konania. Treba zdôrazniť, že skutkový stav bol vo veci jednoduchý a medzi účastníkmi nesporný. Už aj v odvolacom konaní bolo predmetom sporu len právne hodnotenie veci, aj to iba otázka, či v čase, keď nastala poistná udalosť, ešte poistný vzťah trval. Rovnako to bolo aj v dovolacom konaní, takže vyjadrenie k skutkovým zisteniam, vykonaným dôkazom alebo k navrhovaným dôkazom neprichádzalo do úvahy.

Vzhľadom na uvedené argumenty je predseda najvyššieho súdu toho názoru, že i keď v dôvodoch rozsudku bolo nesprávne uvedené, že sa sťažovateľka k dovolaniu nevyjadrila, nebola tým sťažovateľka poškodená na jej právach.

Napokon predseda najvyššieho súdu oznamuje, že potom, ako dovolacím rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. Obdo V 58/2003 bol zrušený odvolací rozsudok najvyššieho súdu a vec vrátená odvolaciemu senátu na ďalšie konanie, v novom odvolacom konaní bola táto vec vedená pod sp. zn. 3 Obo 28/05, pričom rozsudkom z 28. apríla 2005 bol rozsudok krajského súdu potvrdený.

Z repliky právneho zástupcu sťažovateľky z 9. júna 2005 vyplýva, že nesúhlasí s argumentáciou najvyššieho súdu. Je toho názoru, že najvyšší súd v skutočnosti pri rozhodovaní o dovolaní vyjadrenie sťažovateľky neskúmal a nezaoberal sa ním. Inak by nebolo možné, aby sa najvyšší súd nevyporiadal s protiargumentmi sťažovateľky, napríklad čo sa týka posúdenia okamihu ukončenia plynutia lehôt v teórii a judikatúre, otázky údajného predĺženia lehoty na zaplatenie poistného, resp. problému viazania poskytnutia poistného plnenia na zaplatenie prvej splátky poistného. Po dôkladnom skúmaní právnych argumentov sťažovateľky by bol najvyšší súd musel dospieť k inému právnomu záveru. Okrem toho najvyšší súd napriek tomu, že ústavný súd prijal podanie sťažovateľky na ďalšie konanie, neprerušil odvolacie konanie a opätovne rozhodol o odvolaní žalobcu. Tým,

že sa najvyšší súd nezdržal rozhodovacej činnosti v odvolacom konaní do rozhodnutia ústavného súdu, porušil tiež právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie. Sťažovateľka napokon opäť pripomína, že z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami a argumentmi účastníkov, pokiaľ majú význam pre rozhodnutie, pričom aj odôvodnenie rozhodnutia má vychádzať preukázateľne z objektívnych postupov súdu.

Vzhľadom na to, že v tomto konaní mohli byť dotknuté aj práva, resp. oprávnené záujmy firmy G. T., s. r. o., ktorá bolo v konaní pred všeobecnými súdmi žalobkyňou, umožnil ústavný súd aj jej vyjadriť sa vo veci samej. Za tým účelom doručil žalobkyni sťažnosť, uznesenie ústavného súdu č. k. I. ÚS 46/05-17 zo 17. marca 2005, vyjadrenie predsedu najvyššieho súdu z 5. mája 2005 a napokon aj stanovisko právneho zástupcu sťažovateľky z 9. júna 2005. Žalobkyňa nevyužila možnosť vyjadriť sa vo veci.

II.

Z výpisu z Obchodného registra Okresného súdu Bratislava I oddielu Sa vložky číslo: 843/B, a to z bodu 25 na str. 5 vyplýva, že podľa notárskej zápisnice sp. zn. N 246/04, Nz 52904/04 z 21. júna 2004 spísanej notárom JUDr. B. došlo k zlúčeniu R+V P., a. s., so spoločnosťou U. p., a. s., dňom 13. júla 2004 s tým, že U. p., a. s., preberá celé imanie, práva a záväzky, pohľadávky známe i neznáme patriace zanikajúcej R+V P., a. s.

Podľa zistenia ústavného súdu zo spisu najvyššieho súdu, ktorý je teraz vedený v odvolacom konaní pod sp. zn. 3 Obo 28/05, dovolanie prevzal JUDr. H. spolu s výzvou krajského súdu, aby sa vyjadril do troch dní, 8. júla 2003 (č. l. 91).

Spis bol pod sp. zn. 36 Cb 54/01 predložený najvyššiemu súdu predkladacou správou sudkyne krajského súdu JUDr. H. z 29. júla 2003. K realizácii došlo zo strany súdnej kancelárie 30. júla 2003 (č. l. 93). Spis došiel najvyššiemu súdu 31. júla 2003.

Vyjadrenie žalovaného k dovolaniu z 2. septembra 2003 bolo predložené priamo v podateľni najvyššieho súdu 17. septembra 2003 o 8.00 h v troch exemplároch (č. l. 94-98), a to spolu s poverením na zastupovanie pre JUDr. H. z 2. septembra 2003.

Vyjadrenie žalovaného k dovolaniu z 2. septembra 2003 bolo predložené najvyššiemu súdu aj krajským súdom, a to prípisom vedúcej kancelárie krajského súdu Ľ. Ch. zo 16. septembra 2003. Prípis spolu s vyjadrením bol podateľni najvyššieho súdu doručený 18. septembra 2003 o 11.00 h (č. l. 100-105). Z vyjadrenia je zistiteľné, že bolo podané v podateľni krajského súdu 12. septembra 2003 o 14.35 h.

Prípisom predsedu päťčlenného dovolacieho senátu najvyššieho súdu č. k. Obdo V 58/2003-106 z 12. novembra 2004 bolo vyjadrenie doručené JUDr. J. K., advokátovi so sídlom B., ako právnemu zástupcovi žalobcu – dovolateľa (č. l. 106), ktorý ho prevzal 15. novembra 2004.

Z odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu č. k. Obdo V 58/2003-108 z 29. novembra 2004 (str. 3) vyplýva, že žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril. Najvyšší súd poukazuje na odvolací rozsudok najvyššieho súdu č. k. 6 Obo 127/02-80 z 12. februára 2003, podľa záverov ktorého žalobcovi vznikla poistná udalosť v čase, kedy poistný vzťah medzi ním a právnym predchodcom sťažovateľky zanikol, a to pre nezaplatenie poistného. Preto považoval podanú žalobu, ktorej predmetom bolo poistné plnenie za poistnú udalosť, za nedôvodnú. Podľa názoru dovolacieho senátu najvyššieho súdu sú však právne závery odvolacieho senátu najvyššieho súdu týkajúce sa časového momentu, kedy poistný vzťah zanikol, nesprávne, lebo príslušné lehoty treba počítat' odchyľne. Pri správnom počítaní týchto lehôt je zrejmé, že k poistnej udalosti došlo ešte počas účinnosti poistného vzťahu medzi žalobcom a právnym predchodcom sťažovateľky. Práve preto treba žalobu považovať vo svojom základe za dôvodnú.

Z vyjadrenia žalovaného právneho predchodcu sťažovateľky k dovolaniu z 2. septembra 2003 vyplýva, že tento požadoval, aby najvyšší súd dovolanie zamietol,

pričom podrobne odôvodnil, prečo je potrebné ako správne považovať počítanie rozhodných lehôt tak, ako to interpretoval najvyšší súd v odvolacom rozsudku.

Z odvolacieho rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obo 28/05 z 28. apríla 2005 vyplýva, že najvyšší súd potvrdil rozsudok krajského súdu č. k. 36 Cb 54/01-69 z 23. januára 2002, ktorým bol právny predchodca sťažovateľky zaviazaný zaplatiť žalobcovi z titulu poistného plnenia sumu 661 535 Sk s úrokmi z omeškania a s náhradou trov konania. Odvolací senát najvyššieho súdu poukazuje na právne závery, ktoré vyslovil dovolací senát najvyššieho súdu s tým, že je týmito právnymi názormi v zmysle § 243d ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku viazaný.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (...).

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby (...) sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo (...) prejednaná nezávislým a nestranným súdom (...), ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).

Ústavný súd považuje za potrebné predovšetkým zo skutkového hľadiska zdôrazniť, že skutkový stav danej veci je medzi účastníkmi konania nesporný a je aj jednoznačne preukázaný listinnými dôkazmi, ktoré má ústavný súd k dispozícii. Je teda nesporné a nepochybne preukázané, že hoci sťažovateľka podala k dovolaniu žalobcu vyjadrenie (i keď po uplynutí sudcovskej lehoty, ktorú jej za týmto účelom vymedzil krajský súd), v dovolacom rozsudku najvyššieho súdu sa v rozpore s touto skutočnosťou tvrdí, že sťažovateľka vyjadrenie k dovolaniu nepodala. Právne hodnotenie tohto skutkového stavu je základom sporu pred ústavným súdom. Nejde teda o posudzovanie správnosti alebo nesprávnosti hmotnoprávných záverov uvedených v dovolacom rozsudku najvyššieho súdu.

Podľa názoru sťažovateľky uvedeným postupom najvyššieho súdu došlo k porušeniu jej práva na súdnu ochranu, resp. na spravodlivé súdne konanie. Konkrétne bola porušená zásada kontradiktórnosti konania v zmysle práva účastníka súdneho konania vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom. Toto právo je obsahom tak čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ďalej z práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a z práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplýva aj povinnosť súdu účinne sa zaoberať takými námietkami a argumentmi účastníkov konania, ktoré majú význam pre rozhodnutie súdu. Z tých istých ustanovení vyplýva napokon aj právo účastníka konania na nestranné konanie a rozhodovanie súdu.

Podľa názoru najvyššieho súdu označené základné práva porušené neboli. Právo účastníka konania na kontradiktórny proces v súvislosti s právom vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom bolo dodržané. Veď sťažovateľke bolo dovolanie žalobcu doručené,

dostala možnosť sa k dovolaniu vyjadriť a vyjadrenie bolo napokon aj doručené druhému účastníkovi. Nedošlo ani k porušeniu princípu, podľa ktorého je súd povinný účinne sa zaoberať námietkami a argumentmi účastníkov, pokiaľ majú význam pre rozhodnutie. Je síce pravdou, že v dôsledku omylu sa v dovolacom rozsudku v rozpore so skutočnosťou tvrdí, že sťažovateľka vyjadrenie k dovolaniu nepodala, avšak v skutočnosti najvyšší súd na argumenty sťažovateľky uvedené vo vyjadrení prihliadol a s týmito sa vyporiadal, a to o to viac, že argumentácia sťažovateľky uvedená vo vyjadrení k dovolaniu je v podstate totožná s jej argumentáciou uvedenou v odvolaní proti rozsudku krajského súdu. K námietke sťažovateľky, že postupom najvyššieho súdu došlo aj k porušeniu práva na nestranné konanie a rozhodovanie súdu, sa najvyšší súd nevyjadril.

Podľa názoru ústavného súdu treba prisvedčiť najvyššiemu súdu tak z hľadiska vytýkaného pochybenia týkajúceho sa kontradiktórnosti konania, ako aj z hľadiska povinnosti súdu zaoberať sa účinne námietkami a argumentmi účastníkov konania.

Aj ústavný súd musel na základe vykonaného dokazovania dospieť k záveru, že princíp kontradiktórnosti porušený nebol. Podstatou tohto princípu je právo účastníkov konania reagovať na argumenty a námietky protistrany. K naplneniu princípu kontradiktórnosti je potrebné, aby účastník mal k dispozícii stanovisko protistrany a zároveň, aby mal možnosť a priestor podať k takémuto stanovisku svoje vyjadrenie, ktoré zas dostane k dispozícii protistrana. Tento princíp bol v celom svojom rozsahu postupom krajského súdu a najvyššieho súdu naplnený. Krajský súd splnil svoju povinnosť dovolanie žalobkyne doručiť sťažovateľke a umožniť jej podanie vyjadrenia k dovolaniu. Najvyšší súd zasa podané vyjadrenie sťažovateľky doručil žalobkyni. Preto nebolo možné vyhovieť sťažnosti v časti, v ktorej sa sťažovateľka domáhala vyslovenia porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj čl. 6 ods. 1 dohovoru z tohto pohľadu.

Rovnako nebolo možné vysloviť porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru z dôvodu, že najvyšší súd nespĺnil svoju povinnosť účinne sa zaoberať takými námietkami a argumentmi, ktoré majú význam pre rozhodnutie.

V tejto súvislosti treba uviesť, že sťažovateľka správne poukazuje na zásadu, podľa ktorej z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c Švajčiarsko z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30). Rovnako treba prisvedčiť aj tomu právnomu názoru sťažovateľky, podľa ktorého odôvodnenie rozhodnutia súdu má vychádzať z objektívnych, procesnými predpismi normovaných postupov pri získavaní dostupných zdrojov skutkového stavu.

K porušeniu tejto zásady nedošlo. I keď na prvý pohľad sa zdá, ako keby najvyšší súd k vyjadreniu sťažovateľky k dovolaniu neprihliadol, v skutočnosti materiálne tomu tak nie je. Vzhľadom na to, že argumentácia sťažovateľky vo vyjadrení k dovolaniu je v podstate obdobná, ako tá, ktorú sťažovateľka uplatnila v odvolaní proti rozsudku krajského súdu, treba prisvedčiť najvyššiemu súdu, že právne otázky, ktoré boli v danej veci sporné a ku ktorým sa sťažovateľka zhodným spôsobom postavila v odvolacom konaní a v dovolacom konaní, boli najvyšším súdom v dovolacom rozsudku vyriešené. To znamená, že sa najvyšší súd argumentmi sťažovateľky uvedenými v jej odvolaní, ako aj v jej vyjadrení k dovolaniu, ktoré nepochybne mali význam pre rozhodnutie, účinne zaoberal. Preto nebolo možné vyhovieť sťažnosti ani z tohto pohľadu.

Nebolo možné súhlasiť so sťažovateľkou ani v tom, že by postupom najvyššieho súdu došlo k porušeniu práva sťažovateľky na nestranný súd. Treba povedať, že sťažovateľka bližšie právne úvahy, ktoré by vychádzali z konkrétneho skutkového stavu veci, neuviedla. Najvyšší súd sa k tejto námietke nevyjadril vôbec.

Požiadavka nestrannosti súdu (sudcu) vyplýva tak z čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 141 ods. 1 ústavy, ako aj z čl. 6 ods. 1 dohovoru. Nestrannosť sa obyčajne definuje ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti. V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu, na ktorú naväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje nestrannosť subjektívna a nestrannosť objektívna. Subjektívne chápanie nestrannosti je posudzovaním správania súdu (sudcu). Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je dokázaný opak, čo však je zriedkavý prípad. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je

vlastne nedostatok subjektívnej nezáujatosti, o ktorom svedčí správanie sudcu. Objektívna nestrannosť sa naproti tomu neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranné, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút, či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Z doterajšej judikatúry možno vyvodiť, že do rámca skutočností spochybňujúcich nestrannosť súdu z objektívneho hľadiska patria predovšetkým rôzne prípady inkompatibility, teda situácie, kedy sudca rozhodujúci o veci mal s ňou do činenia predtým, resp. v jej skoršej fáze v inom postavení, napríklad ako vyšetrovateľ, či prokurátor. Ďalej patria do tejto skupiny prípady, keď vo veci koná miestne alebo vecne nepríslušný súd, alebo sudca, ktorý podľa rozvrhu práce nie je zákonným sudcom.

Na základe uvedeného rozboru možno dospieť k záveru, že sťažovateľkou namietané porušenie práva na nestranný súd je námietkou zo subjektívneho pohľadu, pretože sťažovateľka vytýka správanie súdu spočívajúce v tom, že v odôvodnení dovolacieho rozsudku je v rozpore so skutočnosťou uvedené, že sa sťažovateľka k dovolaniu nevyjadrila. V takomto prípade však nestačí, že sa konanie súdu javí navonok ako zaujaté v neprospech sťažovateľky (táto skutočnosť je dostatočná totiž iba v prípadoch nedostatku nestrannosti z objektívneho pohľadu). Muselo by byť zároveň ešte preukázané, že na strane súdu je daný predsudok, teda musela by byť vyvrátená prezumovaná domnienka subjektívnej nestrannosti súdu. Táto podmienka však podľa názoru ústavného súdu celkom jednoznačne nie je naplnená. Ústavný súd nemá totiž najmenšie pochybnosti o tom, že postup najvyššieho súdu, ktorý v odôvodnení dovolacieho rozsudku v evidentnom rozpore so skutočnosťou konštatoval, že sa sťažovateľka k dovolaniu nevyjadrila, je dôsledkom len omylu, nie teda zámeru, ktorý by bol vyjadrením predpojatosti najvyššieho súdu. Za situácie, kedy najvyšší súd mal vyjadrenie sťažovateľky k dispozícii v spise, dal toto vyjadrenie 12. novembra 2004 doručiť právnemu zástupcovi žalobcu, a potom rozsudkom z 29. novembra 2004 (o 17 dní neskôr) vo veci aj rozhodol, nie je iný záver akceptovateľný. Preto nebolo možné vyhovieť sťažnosti ani z tohto pohľadu.

Napokon treba uviesť, že pokiaľ sťažovateľka v písomnom stanovisku z 9. júna 2005 namieta porušenie práva na spravodlivé súdne konanie zo strany najvyššieho súdu v odvolacom konaní, ktoré nasledovalo po dovolacom rozsudku, a to tým, že najvyšší súd nové odvolacie konanie neprerušil do rozhodnutia ústavného súdu, nebolo možné zaoberať sa touto námietkou. Predmet konania na ústavnom súde bol totiž vymedzený sťažnosťou, resp. uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 46/05-17 zo 17. marca 2005, ktorým bolo rozhodnuté o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Z tohto uznesenia vyplýva, že predmetom skúmania ústavného súdu je iba dovolacie konanie na najvyššom súde.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2005